

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostor: 2607 S. Lawdala av. Office of publication: 2607 So. Lawdala ave. Telephone: Lawdala 4625.

LETO—YEAR XIV. Chicago, Ill., petek, 16. septembra (Sept. 16) 1921. Subscription \$5.00 Yearly. STEV.—NUMBER 215.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General. Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Združitevna konvencija S. N. P. J. in S. D. P. Z.

Druga seja združitevne konvencije.

Brat predsednik odpre seja ob dveh popoldnih v Turnvein dvorani na E. 55. cesti. Prečita se zapisnik in sprejme popravek. Nadalje se razpravlja o sporu dnevnem redu in o opravniku.

Nekateri bratje priporočajo, da se razpravlja o vsaki točki sporeda posebej. Na razna pojasnila da je konvencija najvišja oblast in da ima vsak čas pravico spreminiti spor, se na predlog brata Alesha sprejme spor tako, kot je bil čitan. Črtajo se le pri točki pet črka f črka S. N. P. J.

Opravniki se čita točko za točko in se sprejme s popravkami kot sledi:

Spor, dnevni red in opravniki.

- 1. Otvoritev konvencije.
- 2. Otvoritveni govor: Govarita predsednik S. N. P. J. in predsednik S. D. P. Z.
- 3. Volitev poverilnega odbora.
- 4. Sprejem opravnika in dnevnega reda za konvencijo.
- 5. Volitev odborov za dobo konvencije.
  - a) predsednika in podpredsednikov;
  - b) zapisnikarjev;
  - c) redarjev;
  - d) odbor za prošnje in pritožbe;
  - e) konvenčni odbor za pravila in resolucije;
  - f) odbor za plače;
  - g) odbor za naprave in ustanove.
- 6. Poročilo glavnih odborov S. N. P. J. in S. D. P. Z.
- 7. Poročilo delegatov. (Ta poročila morajo biti predložena pisмено in bodo priobčena v zapisniku.)
- 8. Poročilo konvenčnih odborov.
- 9. Referat odbora za pravila.
- 10. Resolucije.
- 11. Volitev glavnih odborov.
- 12. Nominiranje mest za prihodnjo redno konvencijo.
- 13. Volitev odbora za prireditelje pravil za prihodnjo redno konvencijo.
- 14. Razno.
- 15. Zaključek konvencije.

Opravniki.

Tretja izredna konvencija S. N. P. J. in S. D. P. Z., je sprejela sledeči opravniki, ki velja za vse delegate in odbornike, zbrane na tem zborovanju:

1. Konvencija lahko s nadpolovično večino odstavi predsednika ali katerekoli drugega konvenčnega odbornika radi pristranskega postopanja, nezmožnosti ali če radi katerega drugega vzroka ni zadovoljna z njim.
2. Vsi zborovalci morajo zaenkrat svoja mesta pravočasno, to je predno se odpre seja in zapusti jih smejo le z dovoljenjem predsednika.
3. Vsak zborovalec mora nazniniti s dvignjenjem roke, kadar želi govoriti ter povedati svoje ime in kakati mora, dokler mu predsednik ne da besede. Vpadati v besedo ali motiti drugega govornika ni dovoljeno. Vsak govornik ima govoriti le deset minut.
4. Predsednik mora voditi seznam priloženih govornikov in jim dati besedo po vrsti, kakor so se oglašili. Kadar se zgleda za besedo dva govornika, odloči predsednik, kdo pride prvi do besede. Po zaključku debate ima pravico do besede le tisti, ki so se naznanili pred zaključkom.

SENATNI ODESK PRENEHAL S PREISKAVO V W. VA.; RU DARJI PROTESTIRAJO.

Indianapolis, Ind. — John L. Lewis, predsednik Združenih rudarjev v Ameriki, je večeraj prejel vest, da je senatni preiskovalni odesk prenehal z nadaljnjim preiskavo razmer v okraju Mingo, West Virginia. Lewis je takoj izjavil protest Hardingu v Washingtonu, zahtevajoč, da se preiskava nadaljuje, ker drugače bodo rudarji smatrali, da je senatni odesk kapituliral pred lastniki rudnikov.

MESARSKI KRALJI UVEDI ODPRTO DELAVNICO.

Armour, Swift, Wilson in Cudahy nočejo več priznati unije, ko je potekla pogodba.

DELAVCI SE PRIPRAVLJAJO ZA BOJ.

Chicago, Ill. — Velemesarji kralji, lastniki velikih čiškaških klavnice, so v sredo zvečer uvedli odprto delavnico. Štiri klavniške kompanije, predstavljajoče mesni trust, so informirale organizacije delavcev v klavnicah, da odslej bodo "sklepale o mezdah in delovnih pogojih direktno s svojimi delavci", to se pravi, da ne pripoznajo več organizacije, s katero so imele pogodbo.

Te kompanije so: Armour & Co., Swift & Co., Wilson & Co. in Cudahy Packing Company. Druge manjše družbe se niso povedale kaj nameravajo storiti, toda pričakuje se, da bodo nevladna sindikata velikim družbam.

Včeraj 15. septembra je potekla pogodba med klavniškimi kralji in organizacijo klavniških delavcev, ki je bila sprejeta med vojno in na temelju katere je bil zvezi sodnik Alschuler razsodil v vseh mesnih zadevah. Odborniki organizacije so v sredo obvestili klavniške kompanije, da je treba aranžirati konferenco za pogajanja o novi pogodbi, katero je organizacija predložila pred enim tednom. Nova pogodba zahteva, da sedanje mezde in delovni pogoji ostanejo v veljavi še eno leto in da se sodnik Alschuler nadomesti z drugim razsodnikom.

Mesarski kralji so pa odgovorili, da odslej se ne bodo več pogajali z odborom unije, marveč naravnost s svojimi delavci. Lastniki klavnice so ustanovili "tovarniški odbor", ki bo odslej reševal medsebojne spore med delavci in delodajalci.

Dennis Lane, poslovni upravitelj unije klavniških delavcev, je bil v sredo zvečer oblegan od reporterjev kapitalističnih dnevnikov in bombardiran z vprašanji, kaj stori unija. Lane je odgovoril, da delavci naravno ne bodo zlepa pustili, da bi se na ta način gazile njihove pravice, povedal pa ni, kakšen bo prvi korak organizacije.

USTRELIL JE LOBNO ŽENO IN ODVETNIKA.

Dedham, Mass. — G. A. Welsova in njen odvetnik A. Alteneberger, sta bila ustreljena na cestni železnici od soproga Welsove. Priče tega dvakratnega umora trde, da je morilec vdrl v voz ter pričel streljati na svojo ženo in Altenebergerja, ki sta sedela spredej Billa sta oba težko ranjena in na potu v bolnico umrla. Wels je skočil po svojem žinu s premikajočega se voza, za njim pa štirje potniki, ki so ga kmalu prijeli. Vzrok ločitve so bili otroci, katere je Welsova hotela zase in je bila z odvetnikom na poti k sodišču.

VREME.

Chicago in okolice: V soboto nestalno in oblačno. Severnovzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 72, najnižja 65. Sonce izšlo ob 6.30, zaide ob 7.

STATISOČAKI ZA JUSTIČNO PREGANJANE RUDARJE.

Lastniki rudnikov so upregli sodišča za razbitje rudarske organizacije.

LETALCI, KI SO METALI BOMBE NA RUDARJE, SO PA SVOBODNI.

Charleston, W. Va. — (Art Shields, Federated Press). — Jasnó je, da so za sodnimi procesi v Williamsonu proti rudarjem, ki so obtoženi umora Baldwin-Feltzovih detektivov, velike in težke mošnje, ker drugače se ne bi nadaljevale take drage farse.

Drugi poskus, da se unijski rudarji spoznajo krivim umora privatnih detektivov, ki so invadirali njihove (rudarske) domove in ubili njihovega šupana pred enim letom v Matewanu, bo stal veliko več kot je prvi poskus, ko so bili rudarji oproščeni. Stroški so nastali zaradi tega, ker je bil zdaj materijal za poroto importiran iz drugega okraja — Posehontasa — iz razloga, ker v okraju Mingo sploh ni mogoče dobiti porotnikov, ki bi spoznali rudarje krivim v tem slučaju.

Iz dosedanjega porotniškega imenika je bilo izbranih le dva: najstarejši imenik je bil sestavljen drugi imenik. Medtem je pa državni pravdnik Stokes spremeni svoj načrt in je postavil pred sodišče le dva obtožena — Fred Burgraffa in Reece Chambersa — namesto vseh štirinajst, ki so obtoženi.

Pravni zagovornik rudarjev H. W. Houston je mnenja, da bo porota izbrana še ta teden. On se ne boji izida obravnave, čeprav so porotniki iz drugega okraja, kajti zadnji dogodki so lahko prepričali farmerje v okraju Posehontasa in po vsej Zapadni Virginiji o brutalnosti Baldwin-Feltzovega sistema, zoper katerega so se morali boriti bojevniki v Matewanu v obrambo sebe in svojih družin.

United Mine Workers of America so organizirali rudarje v okraju Mingo lansko leto in stavka traja že več ko eno leto za uveljavljenje unjskih pogojev kakršni so v veljavi v vseh krajih države, izvenem v jugozapadnih okrajih. V okraju Mingo je več tisoč državnih miličarjev in deputiziranih strelcev in vrhutega obstoji tu neke vrste vojno pravo. Terorizem v Mingu ni nič manjši od onega v okrajima Logan in McDowell. Pohod oboroženih rudarjev, ki je pred kratkim končan, je bil namenjen skozí okraj Logan v okraj Mingo vsrbo, da unijski rudarji osvobodijo svoje tovariške terorizma.

Oblastniki v okraju Logan, ki niso mogli dosti opraviti s puškami, so se tudi zatekli k sodiščem. Sodnik Gore v Loganu je izdal 40 zapornih povelj proti rudarjem, ki so obtoženi, da so se udeležili pohoda in bojevanja v dolini Coal River. Obtoženi so bili po okrajnemu prosekutorju John Chafinu, ki je brat šerifa Dona Chafina. Obtoženih rudarjev ni v tem okraju in vprašan je, kako jih mislijo dobiti v svoje pesti. Na drugi strani pa niso rudarji mogli dobiti zapornih povelj proti letalcem, ki so 26. avgusta metali bombe na njihove naselbine in ubili dva moža. Državna justična masinerija v West Virginiji je tako sovražna organiziranemu delavstvu, da rudarji ne pričakujejo nobene pravice od nje.

Rudarji upajo, da izsilijo akei-ko zvezne vlade proti letalcem in strelcem lastnikov rudnikov. P. amonoka Van Buren Miller je bil ranjen, ko je opravljal svojo službo. Ta slučaj spada v področje zvezne justične procedure in pošila uprava v Washingtonu je bila že natančno informirana o dogodku. Miller pravi, da ga je zadel krogla iz puške v rokah Dona Chafinovega streleca.

PRODAJANJE MEEDNIK SUZNEJ JE RAZBURILO BREZPOSELNE DELAVCE.

Bridgeport, Conn. — (Feder. Press). — Nekateri reformatorji so tukaj začeli s "javnimi dražbami" za brezposelne delavce po zgledu v Bostonu. Brezposelci, katerih je tu velika armada, ne marajo iti na "trg", pač pa so se na njihovem javnem shodu zadnji petek silnole grohaje, da bodo ovsjohi počivajoče tovarne in jih začeli sami obratovati.

FRANCIJA PEHA POLJAKE V VOJNO Z RUSIJO.

Poljaka je prejela noto iz Parisa, da naj izrazi glad in s Euman-oi vred napada sovjeta.

POLJAKI SE OBOTAVLJAJO.

Riga, 15. sept. — Ruski sovjetski komisarjat za zunanje zadeve je obelodanil večeraj, kakor javlja Rosta iz Moskve, eksaktne, avtoritativne in potrjene informacije, da je francoski poslanik v Varšavi dne 8. septembra dostavil poljski vladi noto, v kateri predlaga francoska vlada, da naj Poljska in Rumunija izpusti lakoto v centralnem delu Rusije in predloži sovjetski vladi maksimalne zahteve z grožnjo vojne, v kateri bo Francija pomagala, ako sovjeti zavrnejo zahteve.

Istočasno bo Francija naslovila na Sovjetsko Rusijo ultimatum, da morajo biti takoj izpuščeni vsi civilni in vojaški ujetniki v Rusiji. Rosta dostavlja, da Poljska in Rumunija se nista pripravili na vojno, dasiravno se obe strinjata s francosko taktiko. Pričakovati je torej, da bodo Poljski in Rumunski vsak čas prišli s dogovorjenimi zahtevami nasproti Sovjetski Rusiji.

Izvrševalni odbor komunistične internacionalne je izdal nov apel na delavce vseh dežel, posebno na delavce v Nemčiji, Franciji, Angliji in Ameriki, da naj prepričajo novo vojno, katero pripravljajo ententni imperialisti proti Sovjetski Rusiji.

Moskva, 14. sept. — Ruska komunistična stranka je danes odprla veliko kampanjo za pomoč volgakim provincom, ki trpe vsled lakote. Pomožna kampanja bo trajala en teden. "Izvestja" poročajo, da je rusko ljudstvo doslej samo prispevalo 135 milijard rubljev in na tisoče pudov žita za prizadeto prebivalce.

REPUBLIKA NA DALJNEM VENEDU ZAHTEVA ZA STOPSTVO.

Drugače ne bo priznala sklopov.

Peking. — Kolikor je sedaj znano, ne bo Vzhodnoasijska republika zastopana na konferenci v Washingtonu in zunanji minister Jurin iz Čite je postal v Washingtonu zahteva, da mora biti v ozir na lego in važnost dežele tudi ta republika zastopana.

Vlada v Čiti ne prevzame nikake odgovornosti za sklepe, ki se bodo izvršili brez njene navzočnosti, in bo po vsi svoji moči delovala za vstopitev v zvezo, kjer se bo delalo za dobro narodov. Veliko vprašanj, tikajočih se Sibirije, bi se po zastopstvu iz Čite lahko rešilo in se s tem končal večni prepil.

NABIRALNIK ZA OLJE JE EKSPLODIRAL, 16 DELAVCEV MRTVIH.

Philadelphia, Pa. — Deset delavcev je mrtvih in mnogo ranjenih, ko je v sredo popoldne eksplozirala petrolej v enem izmed nabiralnikov tukajšnje Atlantic Refining Co. Eksploziji je sledil požar, ki je pa bil hitro omejen.

ZELEZNIČARJI GLASOVALI ZA GENERALNO STAVKO.

Referendum štirih velikih bratovščin in drugih unij je izpadel a veliko večino za štrajk.

IZID GLASOVANJA BO URADNO NAZANJEN PRINODNIJ TEDI.

Chicago, Ill. — Po najnovejših poročilih iz krogov železničarskih organizacij bo prihodnji teden uradno naznanjen izid splošnega glasovanja železničarjev o vprašanju, kakšno akcijo naj store organizacije glede znižanja meslo, ki je stopilo v veljavo 1. julija t. l.

V nedeljo se snidejo zastopniki pol milijona železniških delavcev v Seventh Regiment Armory, 34. cesti in Wentworth ave. Člani te organizacije so z ogromno večino glasovali za stavko. To je javna tajnost. Izid referenduma bo uradno naznanjen na omenjeni seji, kateri bo predsedoval B. M. Jewell, predsednik železniškega departmeta Američke delavce federacije.

Dne 22. septembra se pa snidejo odborniki štirih bratovščin (strojevodje, sprevodniki, kurjari in vlakospremna osebja) in organizacije premikatev in obelodanijo rezultat glasovanja v njihovih organizacijah.

Po mnogih poročilih iz krogov teh unij je bilo 95 odstotkov glasov oddanih za stavko. Iz Buffala je prišla vest, da je 70 odstotkov vlakospremnega osebja glasovalo za štrajk. Kurjari so skotraj soglasno glasovali za stavko. Največ glasov proti stavki so oddali sprevodniki in strojevodje, s kljub temu so tudi ti glasovali za stavko. Polovica železničarjev je zabeležila na glasovnici, da se strinjajo a stavko samo pod pogojem, če vse železničarske unije istočasno stopijo v boj.

Odborniki vseh železničarskih unij so se pred več tedni opozorili člani, da naj varčujejo s svojimi sredstvi in se pripravijo za boj. Zadnje besedo o vprašanju generalne stavke bodo imeli odbori in odborniki, ki so vednoma konservativni ljudje, bode najbrž priporočali nova pogajanja s posameznimi železniškimi družbami, predno se odločijo za stavko.

VODITELJI KLUKUKSKLANOV NEH SO DOBRI PODJETNIKI ZA SVOJE ŠEPE.

Anderson Wright, bivša visoka glava v Klukuksklanu, ki staj razkrinkava to tajno rokovnjaško družbo v Hearstovih listih, piše, da je Edward Clarke, eden voditeljev klukuksovcv, lastnik velike tovarne za izdelovanje kostumov, ki jih nosijo "našni vitezi" te organizacije. Kostumi, ki njega stanejo po \$1.50, se prodajajo Klukuksovcem od \$7.50 do \$75. Klukuksovcvi so že nabrali osem milijonov dolarjev.

POLICIJA RAZBILA SHOD ZA POMOČ RUSIJI.

Stanford, Conn. — Policija je razbila tukajšnji shod, na katerem je imela govoriti znana socialistka Rose Pastor Stokes. Shod so sklicali komunisti v zvezi s raznimi unijami. Ko je bil shod razbit, je Stokesova izvedela, da so policaji napadli zborovalce pod pritiskom lokalne Američke legije.

Šmartna kazen za izvoz živil iz Poljske.

Berlin, 15. sept. — Poljska vlada svari v posebni proklamaciji, da čaka domrtna ječa ali smrtna kazen tihotapec, ki izvažajo živila iz Poljske.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE... LASTNA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Narocina: Zedinjena država (tj. Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.38 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v obljubo a. pr. (Aug. 31-31) poleg vsakega letna na naslovu pomeni da vam je s tem dnem potekla naročnina. Posvetite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ALI SAMUEL GOMPERS PRIHAJA TUDI DO SPONZANJA RESNICE?

Na konvenciji delavcev, ki izdelujejo železniške vozove in ki se je vrčila v Torontu, je Samuel Gompers, predsednik Ameriške delavske federacije, izrekel te besede: "Svet je razdeljen v dva razreda: v delodajalce in delavce."

Gompers je izgovoril resnico, katero so priznali že zdravnejši razrednozavedni delavci. Dolgo časa ni predsednik Ameriške delavske federacije pristal na to resnico. Treba je sedanjih hudih časov za tiste, ki producirajo, da je spremenil svoje prepričanja, kar dokazuje njegove nadaljnje besede, ki so v zvezi s prvimi in se glase: "To je resnica, ki jo vel priznava in po kateri moramo uravnati svoje delovanje. Dan gospodarja je minil. Nikdar več se ne vrne in tudi ne želimo, da se vrne."

Dobro se je povedal Gompers, a še bolje bo ravnal, če pomaga reorganizirati delavske strokovne organizacije, ki pripadajo k Ameriški delavski federaciji, da se bodo lahko uspešno bojevale proti gospodarjevi moči, ki hoče za vsako ceno obdržati delavca v mazadni sužnosti.

IN VENDAR GRE NAPREJ!

V avgustu se je izvršil pomenben korak za ameriško delavstvo. Enajst unij tekstilnih delavcev se je združilo v enoto. Dve sto tisoč delavcev, ki so bili organizirani, so prišlo do spoznanja, če hočejo složno in uspešno nastopati proti svojemu sovražniku, ki je vedno le — kapitalizem, se morajo združiti, da pri takem nastopu njih akcija nekaj šteje.

Teh enajst strokovnih organizacij tekstilnih delavcev je bilo enajst palčič pred združitvijo v celoto, katere so podjetniki in privatni bizniški interesi lahko lomili drugo za drugo. Zda so postali butarica, katere ne zlomi združena moč vseh tekstilnih podjetnikov in njih trabantov v Wall Streetu.

Delavci drugih strok posnemajte tekstilne delavce! Vsaka industrija zase močna falanga, delavci vseh industrij pa ena skupna in nepremagljiva falanga. To je cilj delavskega gibanja! Kajti nepremagljiva falanga zmaga, dokler ne izvojuje zadnje zmage za osvoboditev vsega človeštva iz spon in ukov, v katere so ga ukovale človeška lakomnost, sebičnost in nezavednost.

NEMIRI V INDIJI.

Prav malo izve svet, kadar se gode resni dogodki v Indiji, kajti vse brzojavke o takih dogodkih grede skozi britsko cenzuro, ki seveda črta v njih, kar postavlja britsko administracijo v Indiji v slabo luč. Čakati je treba večasi tedne, večasi pa tudi mesece, da se izve prava resnica. Tudi o zadnjih nemirih v Indiji so vesti tako meglene, da je treba te vesti zelo pazno čitati, da se spozna, da se dogodki ne vrše tako, kot jih hoče britska cenzura prikazati svetu.

Najprvo so poročali, da so postali ljudje, ki pripadajo k neki mohamedanski sekci, nemirni. Zakaj postajajo nemirni, tega brzojavka ni povedala. Druga brzojavka je pripovedala, da se bile tje poslale vojaške čete. Tretja govori o ubitem policijskem lajntantu in pet ubitih policajih. Naenkrat za tem se poroča, da je bilo več kot tisoč oseb ubitih. Vest je tako skrbno zavita, da se ne ve, ali so se mohamedanci in Hinduji spopadli med sabo, ali če so vojaške čete naokoliščale neoboroženo ljudstvo in povzročile masaker. Končno so izve, da so vojaške čete masakrirale več ko tisoč domačinov.

Tako končava poročila o sedanjih dogodkih in tako so končavala in pričevala poročila o prejšnjih dogodkih. Ko mine kakih štirinajst ali več dni po teh zaključnih poročilih, se šele izve, da je bil prirejen pravi masaker. In kaj se zgodi? Nihče ne protestira in ves dogodek se smatra za nekakšno samoposebico, kakor da domačini v Indiji niso človeška bitja. Taka velika brezbrzižnost napram velikim tragedijam v človeški družbi govori, da smo še daleč od tega, da se smemo po pravici imenovati kulturni ljudje.

Združena konvencija S.N.P.J. in S.D.P.Z.

(Nadaljevanje s prve strani.)

zapisnikarju poleg dnevnice plača poleg redne dnevnice še po eno dnevnic, posredovalni predlog, da se prvima dvema zapisnikarjema plača po sedem dolarjev. Pri glasovanju je sprejel posredovalni predlog tri glasove, proti predlog 79 glasov in predlog 52 glasov. Sprejet je protipredlog.

Stavljeni so trije predlogi glede delovnega časa konvencije. Predlog se glasi, da se zboruje od osmih do dvanajstih in od poldveh do šestih zvečer s polinajstminutnim odmorom popoldne in petnajstminutnim odmorom popoldne; protipredlog se glasi, da se zboruje od osmih zjutraj do poldne in od poldveh do šestih zvečer, zjutraj in popoldne se dovoli po petnajst minut odmora. Posredovalni predlog se glasi, da se zboruje zjutraj od osmih do dvanajstih in od dveh popoldne do šestih zvečer. Pri glasovanju je sprejel posredovalni predlog tri glasove, protipredlog 55 glasov in predlog 70 glasov. Predsednik proglasi predlog sprejetim in opozori delegate na zaključek, ki so ga sprejeli in da naj točno pripravijo k zborovanju.

Na dnevi red pride izvolitev odbora za prošnje in priporočila. Nominacije v ta odbor so sprejeli sledeči bratje: Perko, Likovnik, Vodišek, Medvedek, Podgorčič, Črtalič, Koklič, Masera, Barhar, Šetina, Martinjak, Butja, Bera, Beggar, Javčevar, Klun, Krašič, Šitter, Terbovec in Budič.

Konvencija je oddala glasovnice poverljivemu odboru, da prešteje glasove, ni pa bil še poročan izid glasovanja o tem odboru. Pozdrave konvenciji so poslala sledeča društva, ki so bila predstana na konvenciji in vsena na znanje: Slovenska dobrodelna zveza v Clevelandu, društvo sv. Barbare št. 126, Terbovcova dolina št. 83 S. D. P. Z., društvo Lipa št. 129 S. N. P. J., društvo "Naprej" št. 5, S. N. P. J. društvo Molka Jednopravnost št. 119 S. N. P. J. in pismo društva Friends of Soviet Russia. O zadnjem pismu se vnaša kratka debata in sklene, da se pripravijo večer vrši shod na katerem naj organizacija pošlje govornika v angleškem jeziku.

(Dalje prihodnjilj.)

West Frankfort, Ill. — Na Delavski praznik je priredilo tukajšnje organizirano delavstvo veliko slavnost. Vrčila se je slavnostna povorka, kakoršne še ne pomni to mesto. Po paradi so se razvila zabava in je trajala skoro dva dni. Med raznimi govorniki je nastopil pri govornih tudi Ed. Carbin, organizator stavkajoših delavcev v Roselairu, Ill. Razložil je natančno situacijo tu živčih delavcev, nasilnost in brutalnost, kateri so izpostavljeni, ni delavci od strani podjetnikov in njihovih pretepačev, ki hočejo za vsako ceno pregnati organizirane delavce iz Roselaira. Društvo izprti delavcev so pobegnili iz mesta v strahu pred okrutnostjo najetih pretepačev. Postavili so šotore, prejeta od premogarske organizacije, toda tudi to so podrli in razbili vna opravo. "Ti šotori so lahko stali na Francskem, toda v Roselairu ne smejo", je rekel govornik in nadaljeval, da nikdar premogari ne odnehajo od svojih pravičnih zahtev, če se tudi vse združi proti njim. Sprejeta je bila resolucija kot protest proti podjetniški nasilnosti napram organiziranemu delavstvu in je bila poslana na gubernija Smalla, da napravi konno podjetniški samopasnosti. To zahteva 6000 organiziranih delavcev v West Frankfortu. Dan je dne 6. sept. je nastopil kot govornik Duane McDonald predsednik državne federacije, ki je v kratkih besedah pojasnil sedanj položaj ameriških delavcev, kdo je kriv sedanje brezposelnosti in pomanjkanja. Delavci sami, ker se premajo zanimajo za politično idejo. Kdo je kriv, da imamo danes čez 300 odvisnikov v kongresu? Oni gotovo ne, ker njih dolžnost je, ko so izvoljeni,

DOPISI.

West Frankfort, Ill. — Na Delavski praznik je priredilo tukajšnje organizirano delavstvo veliko slavnost. Vrčila se je slavnostna povorka, kakoršne še ne pomni to mesto. Po paradi so se razvila zabava in je trajala skoro dva dni. Med raznimi govorniki je nastopil pri govornih tudi Ed. Carbin, organizator stavkajoših delavcev v Roselairu, Ill. Razložil je natančno situacijo tu živčih delavcev, nasilnost in brutalnost, kateri so izpostavljeni, ni delavci od strani podjetnikov in njihovih pretepačev, ki hočejo za vsako ceno pregnati organizirane delavce iz Roselaira. Društvo izprti delavcev so pobegnili iz mesta v strahu pred okrutnostjo najetih pretepačev. Postavili so šotore, prejeta od premogarske organizacije, toda tudi to so podrli in razbili vna opravo. "Ti šotori so lahko stali na Francskem, toda v Roselairu ne smejo", je rekel govornik in nadaljeval, da nikdar premogari ne odnehajo od svojih pravičnih zahtev, če se tudi vse združi proti njim. Sprejeta je bila resolucija kot protest proti podjetniški nasilnosti napram organiziranemu delavstvu in je bila poslana na gubernija Smalla, da napravi konno podjetniški samopasnosti. To zahteva 6000 organiziranih delavcev v West Frankfortu. Dan je dne 6. sept. je nastopil kot govornik Duane McDonald predsednik državne federacije, ki je v kratkih besedah pojasnil sedanj položaj ameriških delavcev, kdo je kriv sedanje brezposelnosti in pomanjkanja. Delavci sami, ker se premajo zanimajo za politično idejo. Kdo je kriv, da imamo danes čez 300 odvisnikov v kongresu? Oni gotovo ne, ker njih dolžnost je, ko so izvoljeni,

West Frankfort, Ill. — Na Delavski praznik je priredilo tukajšnje organizirano delavstvo veliko slavnost. Vrčila se je slavnostna povorka, kakoršne še ne pomni to mesto. Po paradi so se razvila zabava in je trajala skoro dva dni. Med raznimi govorniki je nastopil pri govornih tudi Ed. Carbin, organizator stavkajoših delavcev v Roselairu, Ill. Razložil je natančno situacijo tu živčih delavcev, nasilnost in brutalnost, kateri so izpostavljeni, ni delavci od strani podjetnikov in njihovih pretepačev, ki hočejo za vsako ceno pregnati organizirane delavce iz Roselaira. Društvo izprti delavcev so pobegnili iz mesta v strahu pred okrutnostjo najetih pretepačev. Postavili so šotore, prejeta od premogarske organizacije, toda tudi to so podrli in razbili vna opravo. "Ti šotori so lahko stali na Francskem, toda v Roselairu ne smejo", je rekel govornik in nadaljeval, da nikdar premogari ne odnehajo od svojih pravičnih zahtev, če se tudi vse združi proti njim. Sprejeta je bila resolucija kot protest proti podjetniški nasilnosti napram organiziranemu delavstvu in je bila poslana na gubernija Smalla, da napravi konno podjetniški samopasnosti. To zahteva 6000 organiziranih delavcev v West Frankfortu. Dan je dne 6. sept. je nastopil kot govornik Duane McDonald predsednik državne federacije, ki je v kratkih besedah pojasnil sedanj položaj ameriških delavcev, kdo je kriv sedanje brezposelnosti in pomanjkanja. Delavci sami, ker se premajo zanimajo za politično idejo. Kdo je kriv, da imamo danes čez 300 odvisnikov v kongresu? Oni gotovo ne, ker njih dolžnost je, ko so izvoljeni,

West Frankfort, Ill. — Na Delavski praznik je priredilo tukajšnje organizirano delavstvo veliko slavnost. Vrčila se je slavnostna povorka, kakoršne še ne pomni to mesto. Po paradi so se razvila zabava in je trajala skoro dva dni. Med raznimi govorniki je nastopil pri govornih tudi Ed. Carbin, organizator stavkajoših delavcev v Roselairu, Ill. Razložil je natančno situacijo tu živčih delavcev, nasilnost in brutalnost, kateri so izpostavljeni, ni delavci od strani podjetnikov in njihovih pretepačev, ki hočejo za vsako ceno pregnati organizirane delavce iz Roselaira. Društvo izprti delavcev so pobegnili iz mesta v strahu pred okrutnostjo najetih pretepačev. Postavili so šotore, prejeta od premogarske organizacije, toda tudi to so podrli in razbili vna opravo. "Ti šotori so lahko stali na Francskem, toda v Roselairu ne smejo", je rekel govornik in nadaljeval, da nikdar premogari ne odnehajo od svojih pravičnih zahtev, če se tudi vse združi proti njim. Sprejeta je bila resolucija kot protest proti podjetniški nasilnosti napram organiziranemu delavstvu in je bila poslana na gubernija Smalla, da napravi konno podjetniški samopasnosti. To zahteva 6000 organiziranih delavcev v West Frankfortu. Dan je dne 6. sept. je nastopil kot govornik Duane McDonald predsednik državne federacije, ki je v kratkih besedah pojasnil sedanj položaj ameriških delavcev, kdo je kriv sedanje brezposelnosti in pomanjkanja. Delavci sami, ker se premajo zanimajo za politično idejo. Kdo je kriv, da imamo danes čez 300 odvisnikov v kongresu? Oni gotovo ne, ker njih dolžnost je, ko so izvoljeni,

West Frankfort, Ill. — Na Delavski praznik je priredilo tukajšnje organizirano delavstvo veliko slavnost. Vrčila se je slavnostna povorka, kakoršne še ne pomni to mesto. Po paradi so se razvila zabava in je trajala skoro dva dni. Med raznimi govorniki je nastopil pri govornih tudi Ed. Carbin, organizator stavkajoših delavcev v Roselairu, Ill. Razložil je natančno situacijo tu živčih delavcev, nasilnost in brutalnost, kateri so izpostavljeni, ni delavci od strani podjetnikov in njihovih pretepačev, ki hočejo za vsako ceno pregnati organizirane delavce iz Roselaira. Društvo izprti delavcev so pobegnili iz mesta v strahu pred okrutnostjo najetih pretepačev. Postavili so šotore, prejeta od premogarske organizacije, toda tudi to so podrli in razbili vna opravo. "Ti šotori so lahko stali na Francskem, toda v Roselairu ne smejo", je rekel govornik in nadaljeval, da nikdar premogari ne odnehajo od svojih pravičnih zahtev, če se tudi vse združi proti njim. Sprejeta je bila resolucija kot protest proti podjetniški nasilnosti napram organiziranemu delavstvu in je bila poslana na gubernija Smalla, da napravi konno podjetniški samopasnosti. To zahteva 6000 organiziranih delavcev v West Frankfortu. Dan je dne 6. sept. je nastopil kot govornik Duane McDonald predsednik državne federacije, ki je v kratkih besedah pojasnil sedanj položaj ameriških delavcev, kdo je kriv sedanje brezposelnosti in pomanjkanja. Delavci sami, ker se premajo zanimajo za politično idejo. Kdo je kriv, da imamo danes čez 300 odvisnikov v kongresu? Oni gotovo ne, ker njih dolžnost je, ko so izvoljeni,

West Frankfort, Ill. — Na Delavski praznik je priredilo tukajšnje organizirano delavstvo veliko slavnost. Vrčila se je slavnostna povorka, kakoršne še ne pomni to mesto. Po paradi so se razvila zabava in je trajala skoro dva dni. Med raznimi govorniki je nastopil pri govornih tudi Ed. Carbin, organizator stavkajoših delavcev v Roselairu, Ill. Razložil je natančno situacijo tu živčih delavcev, nasilnost in brutalnost, kateri so izpostavljeni, ni delavci od strani podjetnikov in njihovih pretepačev, ki hočejo za vsako ceno pregnati organizirane delavce iz Roselaira. Društvo izprti delavcev so pobegnili iz mesta v strahu pred okrutnostjo najetih pretepačev. Postavili so šotore, prejeta od premogarske organizacije, toda tudi to so podrli in razbili vna opravo. "Ti šotori so lahko stali na Francskem, toda v Roselairu ne smejo", je rekel govornik in nadaljeval, da nikdar premogari ne odnehajo od svojih pravičnih zahtev, če se tudi vse združi proti njim. Sprejeta je bila resolucija kot protest proti podjetniški nasilnosti napram organiziranemu delavstvu in je bila poslana na gubernija Smalla, da napravi konno podjetniški samopasnosti. To zahteva 6000 organiziranih delavcev v West Frankfortu. Dan je dne 6. sept. je nastopil kot govornik Duane McDonald predsednik državne federacije, ki je v kratkih besedah pojasnil sedanj položaj ameriških delavcev, kdo je kriv sedanje brezposelnosti in pomanjkanja. Delavci sami, ker se premajo zanimajo za politično idejo. Kdo je kriv, da imamo danes čez 300 odvisnikov v kongresu? Oni gotovo ne, ker njih dolžnost je, ko so izvoljeni,

da zmedejo stolčke v poslanski zbornici. Križda je torej edino le na naši strani.

Premogarska industrija ima vpostolenih okroglo eden milijon delavcev. Koliko pa imamo poslancev v kongresu. Niti enega. Čudno je to, toda resnično, ker le sami smo krivi, da je tako. Če bi bili danes toliko organizirani politično kakor smo strokovno, bi gotovo ne bilo take brezposelnosti in nasilja. Imeti bi morali v državnih uradih svoje ljudi, ki bi gledali, da se nam ne godi krivica, tedaj bi brezposelnost minila in nasilja bi bilo konec. Zdrzimate se trpiti! Proč s sedanjim nasiljem in korupcijo! Pridržitve se politični organizaciji, katere cilj je, da bo vse kar boste proizvedli, vaša lastnina. Proč s sedanjim gnusim sistemom vsi pod okrilje naše zastave! — Percevalica.

Cliff Mine, Pa. — V Prosveti sem videl dopis iz tujakije naselbine, v katerem se dopisnik zaletava z ene strane v drugo. V kratkem povedano, bi bilo najbolje, če bi se vodstvo jednote dalo v roke kakoga predstavnika, ki je na pr. svaščano "arabidino". Prosveta pa naj se opredeli kar s kakimskoli skokom "inevnikom". Kakor je on odločno protestiral proti Prosveti, tako odločno protestiram jaz proti njemu. Ali ni morda ravna Prosveta najbolj izobrazilila Slovence v Ameriki? Seveda je pri takih ljudeh težavno delo, a prepričan sem, da jih bo v bodočnosti še več izobrazilo.

Tudi to se lepo sliši, da se dobrihina pusti pri miru kakor pise dopisnik, toda preje se prvi isatišega v Chicago, da tudi on pusti pri miru članstvo jednote ter rjan list. Nikakor si ne pustimo dopadati njegovim nazivanjem za taleta in celo kakor se on najraje izraša o članih jednote. Dopisniku bi svetoval, da se male rednjeje udelejuje društvenih sej, ker to ne bo škodljivo, deniravno nekateri pravijo, da je groh. — Matija Vidmar.

Springfield, Ill. — Člane društva "Bilino" šteje 47 SNPJ. se obvečta, da se bo vršila prihodnja delavstva oba štiri nedelje v tem mesecu ob 2 uri popoldne, to je 25. t. m. Vpokličite to obveščilo in pridite vsi. — Jan Šeršak, tajnik.

LISTNICA UREDNITVA. Vsem onim, ki ste poslali raspisne glave, vrčete se kobyenolje, ponovno naznanjamo, da valed zakamnelosti istih ne moremo več priobčtiti.

Kratkočasnice.

Narednik: Narednik na pohodu prostaku Pifku: "Zakaj pa ne poletje?" Pifku: "Ker nimam posluha za petje in sploh nisem muzikant."

Narednik: "Saj pri petju ne slišite Vi, temveč drugi."

Zamujena priložnost: — Vlovice (dita v časniku da se je Dr. Miller vrnil iz potovanja): "Jaz tega nisem vedel, da ni nikogar doma! Kako lahko bi bil vse pozabljen! Te je res najbolj podlo od mena!"

Ujaden, Čuvaj parka (mladi gospici ki je prihajala po prepovedanem potu): "Ah, gospica, tako mladi ste še, pa se že nahajate na prepovedanih potih!"

Teško ubogati: — Zobozdravnik (pacientu hotel mu izdreti bolni zob): Ne bodite vendar plašljivi, kakor zajec. Zobe atisnite skupaj, pa usta odprite!"

Štorna novica. Ose (svojemu osumsčenemu sinu Jožkotu): — "Sedaj ne boš mogel več iti z mano v pivovarno, ker mi je zdravnik rekel, da se moram odvaditi pivu!"

Občutljivost. "Prezira vas Leta, urdite niso tako, da ne bom sedela poleg mornarskega kapitana, kajti ako sem poleg mornarskega častnika, se me vedno loti mornarska bolezen."

Kde je naš delavci?

Stare stranke obljubujejo ljudstvu vse mogoče dobrote in pomoči. One imajo našete "dobre ljudi", ki bodo storili čudeže za ljudstvo. Le socialisti nimajo takih dobrotinikov med sabo. Ako kandidira socialist za kakšno zastopstvo ali javen urad, na zna obljubiti mi družega, kakor da bo ravnal po naših in program svoje stranke.

Pri ljudeh, ki malo in kratko mislijo, je to slabo priporočilo. Kdor jim veliko obeta, se jim bolj prikupi.

Ali če bi se taki ljudje malo potrudili in se vprašali, kako bo posameznik izpolnil svoje velike obljube, bi morali spoznati, da igrajo v loteriji, v kateri se ne more zmagati.

Temeljni nauk socializma je ta, da ne more konca biti delavski ljudstvu rešene do konca dni, če se ne rabi samo. In odtođ prihaja največja razlika med socialistično in vsami drugimi strankami.

Demokrat, republikanec, prohibicionist, progresist, nacionalist, clerikalci prihaja in pravi:

"Jaz ljubim ljudstvo. Pomagal vam bom. Storil vam bom vsakovratno dobrote. Rešil vas bom."

Socialist pravi:

"Jaz sem posameznik kakor vsak ljudst Vas. Jaz nimam več moči kakor slovek. Jaz Vas ne morem rešiti. Lahko vam pomagam, češar sem se naučil in kar sem spoznal. Rešiti se morate sami. Organizirajte se morate, da boste močnejši. Spoznal, morate, odkod prihaja Vaša beda. Vaše neprijatelj. Vase stradanje, nezgodnost Vašega položaja. Povem vam, kaj je kapitalizem, kaj delo, kaj inkoridiranje in odkod prihaja. Ampak jaz nisem far, ki zahteva, da bi mi slopo verjeli. Pripricajte se sami. Te ni nemočje. Citajte časopise; zanimajte se za to, kar se godi po svetu in kar se godi v Vaši delavnici, v Vaši okolici. Primerjajte svoje življenje s življenjem drugih delavcev. Primerjajte ga z življenjem kapitalistov. Vprašajte se, koliko je vredno Vaše delo in koliko ostane njemu. Potem se pa še vprašajte kakaj je tako in zakaj ne more biti v sedanjih družbi drugače."

Niti toliko kolikor je črna za nohtom, na obljubuje socialist. Ali če bi obljuboval, ne bi bil delavski prijatelj, kajti z obljubami bi jih slepil.

Rockefeller je bogat mož in velik gospod. Predsednik Zedinjenih držav je majhna reč v primeru s njim. Rockefeller je pripravil o svoji veličini. Ali če kdo misli, da bi mogel bogati, mogočni Rockefeller rešiti delavstvo, se zelo moti. S svojim denarjem bi pač temu in onemu lahko pomagal, da bi si kupil hišo, farmo, ampak delavstva je več kakor milijon posameznikov. In rešitev je nekaj drugega kakor pomoč za par tednov ali bodisi za nekoliko let. Današ imam lahko farmo in drugo leto sem lahko berač.

Beda delavskega razreda ima globokožje vzroke. In le če so odpravijo njeni vzroki, mine beda. Če imam v hiši psa, grize, bo malo pomagano, ako peljem ogrižene ljudi k zdravniku. Pes bo grizel druge. Torej moram odpraviti psa.

Vsak delavske bede je kapitalistični sistem. Ako se star delavec, ki je pustil vse svoje moči v tovarnah, pa si ne obeta kapitalist več dosti dobička od njegovega dela, zgrudi na česti in ga vnujiljeni ljudje odpeljejo v bolnišnico, ni s tem rešeno delavstvo. Če bi bil bogat, bi dal takemu revežu lahko par dinarjev. Ali je s tem rešen delavski razred? Drugi delavci bodo ostareli in kapitalisti jih bodo, neoparabne, izlete limone, metali na cesto. In kdo me more prisiliti, da mu dam kaj vbojajna? Če sem dobre volje, sežem v lep; če nočem, ga grdo pogledam, pa grem premožni ljudi v avtomobilih, pa nimajo niti prilike, da bi videli taki žalostne slučajje.

Z miloščino ni nič. Z blagimi sreci ni nič. Po svetu je veliko "zlatih duk", usmiljenih druž, dobrodelnih zavodov. Koliko se pozna vas ta dobrodušnost v sedanj brezposelnosti? Niso li velika mesta kljub temu prenapolnjena s ljudmi, ki bi najlažbe delo smatrali za boljše pomoč kakor vse dobrodušnost?

In kapitalistični sistem jim ne zna pomagati, čeprav morajo drugod delavci zaradi tako, da dve tiska, njihovo zdravje, čeprav bi bilo za vsa milijona dosti dela, ako bi se zaposlenim delavcem dovolilo malo več počitka, čeprav imamo na milijone akrov neobdelanih zemljišč, čeprav bi bilo treba vsakovratnega zboljšanja ne ležalnoleh, da bi bil promet boljši, čeprav bi bili koristni novi kanalji itd., čeprav bi bilo z eno besedo dela in jela za vse.

Kapitalistični sistem ne zna, ne more upravitelji reči z to znanjo. Torej je treba na mesto kapitalistima drug sistem, ki bo znal in mogel urediti vse te zadeve. Zemlja bi lahko redila še veliko več ljudi, nego jih živi. Torej je ureditev mogoča.

Socializem pove kakšen je njegov sistem, pokazuje, da bi se s tem sistemom lahko uvedla pravičnost in kaša tudi pot do silja. Ali delo osvoboditev morejo izvršiti le ti, ki so zasluženji. Noben posameznik nima te moči; vladajoči kapitalistični razred se pa ne bo lotil tega dela, ker je v sedanjih razmerah popolnoma zadovoljen.

Polnost socializma je v tem, da ne zida starih gradov v oblekah in da se obljubuje ljudstvu ničesar, ampak mu pove resnico.

Če hočeš biti rešeno, se moraš samo rešiti. Noben invalidar ne pride iz nebes, da umre ate in vzame bedo od tebe. Noben velikan ni rojen, ki bi mogel a svoje pesto antroti kapitalizem in sneji hreme s svojih ram. Samo mož rastrgati verige, s katerimi si oklenjen. Zelo pa moriš biti močan, kajti tudi troj sovražnik je močan. Troja mož je v zidu živji, v organizaciji, v znanju. Organiziraj se, ali se! Z nankom boš spoznal svoje sovražnike, svoje razmere, svoje življenje in svoje moč. Spoznal boš, da je v svojih rokah delo, največja sila sveta, brez katere bi umrznilo vse življenje na zemlji. Kadar boš te spoznal, boš vedelo, da si v zdraviti neprmagljivo. Kajti kadar imaš to moč, da lahko ustaviš vsa kolena, se mora izpolniti tvoja volja. Dolarji ne dalajo, če se delajo delavske roke. Vsi cekini sveta ne zmedajo ta ne spotejo eno hlebca, ne zgrade na ene hajte, ne prodrijo na ene njive, ne upijejo in ne natisnejo ne ene knjičice, ne našljeje ene arafce in ne spravijo niti funta premoгаа dan.

Delo je močnejše od dolarja. Delo je delavska last. Organizirano delo je največja sila na svetu. Z organizacijo, s združitvijo se morajo delavci rešiti. E. E.

VAŽNOST PRESELEDA EKI. New York, N. Y. — Iz tujetj infor. urada. — "Naši najboljši ljudje ne smatrajo več za sramoto, da si dajo pregledati svoje kri," pravi dr. P. P. Parbaworth, upravitelj urada za venerične bolezni v Zapadni Virginiji. "Ko znamo, da se infekcija more pripetiti na popolnoma nedolžen in neprickovanega moža, je umestno da doznamo svoja zdravstvena stanja."

S to vzgojo občinstva, je Zapadna Virginija dosegla neprečlenjive uspehe v svojem boju proti spolnim boleznim. Obdinproje je spoznalo, da edini način, kako naj se prepreči nastajanje veneričnih bolezni je, da se proti tem boleznim postopa na isti način, kakor proti tifusu in škrlatnici. Zdravstvena oblasti se povsod trudijo, da podučujejo občinstvo, ki ne zna, o teh nalezljivih boleznih in da popravi poglobljanje, ki je razvotoljko pogubno. Točen pregled, katerega važen del je pregled krvi, smatra se najvažijim orodjem proti polnznanju. Mnogi namreč mislijo, da se sifilis vedno pokazuje v nedvoumni obliki, ne spalo pa, da je mala infekcija, pomena, da bi obrabala pozornost ob svojem začetku, more kasneje povzročiti veliko slo. Uvidevalo je tu, da je pregled krvi najboljši sredstvo, da se prepreči pritrana strah pred sifilism.

Kontroliranje te pogubne bolezni postane še le tedaj mogoče, ko znanstveno pregledanje postane tako splošna navada, da se bo smatralo kot običajen del vsakega zdravniškega pregledovanja.

Delavci brez delavskega kapitala je kakor vojaki brez puške. Narodite se in ljubite svoje glasilce "Prosveta".

VTISI AMERISKEGA DELEGATA IZ MOSKVE.

Cosgrove, ki se je udeležil kongresa rdeče strokovna internacionale, se je vrnil v Ameriko.

HAYWOOD OSTANE V RUSIJI.

Boston, Mass. — (Poroča Eugene Lyons, Federated Press). — P. P. Cosgrove, ki se je ravnokar vrnil iz Moskve, kjer je bil kot delegat na prvem kongresu komunistične Mednarodne strokovne unije, je te dni na javnem delavskem shodu v Lynnu podal živo sliko o življenju v Moskvi.

"Socializacija, kot vsakdanji fakt, je zelo napredovala stvar v mestu," je rekel Cosgrove. "Telefon, električna razsvetljava in druge take reči so na razpolago brezplačno. Sprevodniki na poljudni železnici nimajo drugega dela kakor da pazijo, da se ne zgodi kakšna nesreča. Voznine ne pobirajo, ker je ni. Brezplačne gledališke predstave so, na razpolago vsakomur, kdor dela. Vprašati je treba le unnikakega predjednika v delavnici in on preskrbi delavcem vatopnice za vaško koncertno in dramsko predstavo.

Hotel, v katerem sem stanoval v Moskvi, je bil v dobrem stanju, posteljina in namizni prti so bili boljše kakor v marsikaterem američkem hotelu. Dobil sem sobo in jedilni listek za hrano v hotelu. Kmalu sem spoznal, da je denar skoraj nepotreben v Moskvi. Vsak dan sem imel na ponudbo vstopnice za vse gledališča v mestu in lahko sem si izbral, katero sem hotel.

Po končanem kongresu sem obiskal precej del okolice in se sprehajal na kmete. Kmetje so pridno gradili nove hiše in popravljali stare. Na razpolago imajo dovolj lesa, ki je bil prej rezerviran za privatno inkeričarstvo. Dejstvo, da je kmet dobil poseben les, ga je precej omejevalo, da se je sprijaznil s sovjeti.

Ko je Cosgrove omenil težave, ki jih ima sovjetska vlada s transportacijo, je rekel, da so protivolucionarji porušili tritisoč metrov in valedtega so največ odgovorni za sedanji nered v železniškem obratu.

Ko je bil Cosgrove vprašan, če je videl Haywooda, je odgovoril, da ga je videl vsak dan in občasno z njim. Haywood je bil med vodilnimi razpravljalci o tretji internacionali na kongresu. Drugi Američani, ki so se udeležili obeh kongresov v Moskvi, so bili tudi zelo aktivni. Po mnenju Cosgrove ostane Haywood stalno v Rusiji.

Cosgrove je bil tri mesece v Rusiji, toda ves ta čas je prebil v Moskvi in okolici. Pred odhodom v Rusijo je pomagal organizirati Delavsko obrambno konferenco v Bostonu. Leta 1919. je bil med voditelji stavke tekstilnih delavcev v Lawrenceu, Mass.; bil je tudi aktiven pri organiziranju unijske tekstilnih delavcev.

POLICIISTA OBTOŽENA.

Toledo, O. — Ko sta pobegnila iz zaporu Joseph Urbatya in Geo Rogers, osumljena zaradi pošte tatvine milijon dolarjev, so zapli policista Andrew Zemakota in S. Cimermana, ki sta obtožena, da sta onima pomagala pri begu.

DVA ZAMORCA LINČANA.

Alken, S. C. — V soboto zvečer je drhal linčala zamorca Charles Tompsona in Mansfield Buttlerja, ker sta baje napadla neko belo žensko. Oba sta bila najdena v koruznici, privezana skupaj k drogu, kjer ju je linčarska drhal ustrelila. — Kdaj bo tega konec?

Napredok elektrotehnike.

Pittsfield, Mass. — Po tridesetletnih poizkušnjah se je General Electric kompaniji posrečilo zadnje sredo, da je poslala po žicah milijon voltov električnega toka. To pomeni, da bo zdaj mogoče poslati električno energijo v daljavo tisoč milj.

Revolta v Indiji še traja.

Kalkut, Britska Indija, 14. sept. — Več ko tisoč obojenih indijskih vatajev je 12. t. m. napadlo policijske postaje v Palghatu. Polietisti so pobegnili. Indijci so nato zažgali registrarjev urad. Zadnja sobota so Indijci pogladi več velikih poslopij v Nilamburu.

VELIK MORALNI DEPEK SOC. KLUBA STEV. 27 J. S. Z.

Nabranih je bilo \$102.08 za odpravo lakote v Sovjetski Rusiji.

Cleveland, O. — V torek zvečer je sklical socialistični klub šte. 27 J. S. Z. javen ljudski shod v dvorani mr. Ročeglava na St. Clair sve. Že pred začetkom shoda je bila dvorana nabita do zadnjega kotička.

Točno ob času določenem času je nastopil moški oddelek socijskega zbora Zarja in po dvorani je zadonela mogočna socialistična korčalnica "Socialisti v vrste smelo". Po končani pesmi je zadonel gromovit aplavz po dvorani, ki ni polegla, dokler se ni dvignilo zopet zagrinjalo in na odru je stal mešani soc. pevski zbor Zarja. Nastala je tišina in zadonela je pesem "Po zmi iz šole", veselo, veseljakje, pa zopet mizno, a valovito, kakor da človek gleda pred sabo šolsko mladino, ki hiti iz šole domov v gručah, veselo kramljajoče pa zopet postajo, drveč naprej ali se pa kepajoče med seboj.

Zopet buren aplavz, ki ni ponehal, dokler ni mešani zbor zapel: "Naše zvezde".

Zadnjo pesem "Internacionala" v angleškem jeziku.

Sodrug Bogataj je naznanil, da nastopejo štirje govorniki, ki govorijo vsak o drugem predmetu: o organizaciji, o podpori laičnim v Sovjetski Rusiji, o socialističnem tisku in svetovnem političnem položaju. Pozval je govornike sodruge Godina, Ovnja, Zajca in Zaverdnika na oder, ki so nastopili po redu. Za sodrugom Ovnom je nastopil sodrug Tom Lunin in pripočel, da se pomaga za odpravo lakote v Sovjetski Rusiji, kar je pred njim sodrug Ovnja že v slovenekem jeziku razložil obširneje in globlje. Za njim so nastopili sodrugi Zajca, Šetina in Zaverdnik. Sodrug Šetina je pojasnjeval, kaj ki ga vodi delavstvo, posebno pa rudarji 14. distrikta rudarske organizacije v Kanasu. Obširnost je vseskozi pazno poslušala in burno aplavdiralo govornikom. Pred zaključkom shoda je sodrug predsednik naznanil, da je bilo nabranih \$102.08 za odpravo bednin in sostradanih ruskim kmetom. Pozval je navzoč, naj se prihodnji dan udeležijo shoda v Slovenskem narodnem domu v Collinwoodu, na katerem se bo razpravljalo o taktiki politično organiziranega delavstva.

ARBUEKLOV ŠKANDAL IN POKUPČEVANJE SREBRO.

Izgnubljena priča se je našla.

San Francisco, Cal. — Detektivski načelnik Dumean Matheson je večerjaj javil, da so "vplivne tajne sile", ki so na delu, da operejo filmskega komika Arbuckla, ponudile neki ženski prijeli precejšnjo vsoto denarja, če odstopi od pričanja. Matheson ni hotel povedati imena prič, dejal pa je, da detektivski stvar preiskujejo.

Priča miss Blake, ki je v torek izgubila, se je našla in je zdaj pod policijskim nadzorstvom. Mriškogledna porota je v sredo podala svoj pravorek, ki se glasi, da je igralca Virginija Rappe, stara 25 let, umrla valed počenega mehurja in to poškodbo je povzročil Roseoe Arbuckle, ki je valedtega obtožen po mriškogledni poroti uboja po nesreči.

Proti Arbucklu so zdaj naperjene štiri obtožbe, ki se pa razlikujejo. Mrs. Bambina Mandel Belmont, prijateljica umorjene igralke, je ujožila obtožbo umora prve vrste; policija je naredila enako obtožbo. Veleporota je glasovala za obtožbo uboja po nesreči in mriškogledni porota ima enako obtožbo. Državni pravdnik Brady je zahteval od veleporote, da se izreče za umor prve vrste. Zdaj je vprašanje, katera obtožba bo med sodnina. Kazen za umor prve vrste v Kaliforniji je smrt na vešalih, za nenasmeran uboj pa zapor do deset let in obtoženee je do končane obravnave lahko prost proti poročtvu. Arbucklovi zagovorniki so že pripravili \$100.000 za poročstvo, če obvelja lažna obtožba. Igralec še vedno trdovratno molči.

Priče pred mriškogledno poroto so govorile približno enako kakor prej pred veleporoto. Arbuckle je imel Virginijo Rappe skoraj eno uro v svoji spalnici in ke je končno na zahtevu drugih

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press).

Importirani pretepači in streli, ki so izgubili službo. Občinski svet v Elizabethtownu je obvestil generala Dicksona, gubernorjevega zastopnika, da so vsi deputirji odpuščeni in valedtega je nevarnost za smirje minila. Organizirani rudarji, ki kopljejo koljevec v omenjenem kraju, so zahtevali odstranitev deputiziranih pretepačev.

UNIJSKI DELAVCI VREŠNI NA OSETO.

Sedaj imajo odprto delavnico.

Philadelphia. — Tesarji pri Lit Brothers kompaniji so napravili veliko napako, ko so podpisali pogodbo, da stavekarna pogodba ostane v veljavi do konca tega leta. Odstavljene delavce se je pričelo že avgusta meseca in trajalo tako dolgo, da so sedaj vsi vrženi na cesto, mesto njih pa je uvedena odprta delavnica. Tesarji pri tem podjetju so bili do zadnjega vsi organizirani in to je bilo bodoči trn v peti kompanije.

Največ se imajo zahvaliti tesarji, barvarji in plekarji delovodjem, ki so vedno za to delovali, posebno pa tedaj, ko so "odbrali" na stavki se nahajajoče delavce pri elevatorjih. Ti so bili nekaj časa že na stavki, toda ne proti bossom temveč proti polagalcem oevi, ki so pri svojih zadnjih dovršenih delih napravili pravo škodo delavcem pri elevatorjih.

Tako so to malo nesporazumljenje med delavci izrabili podjetniki v svoje namene, da so imeli vzrok vse delavstvo odpušiti.

Že drugi dan so bili nastavljeni drugi ljudje kakorhitro so bili na cesti vsaj prejšnji delavec. Bragorncini unionisti bi bili sedaj radi postavili stavkovna stráža, toda pogodba jim tega ne dopušča. Tudi delo lahko vrše vsaj stavkokaži nemoteno, ker so po pogodbi med prejšnjimi delavci in podjetniki popolnoma varovani.

Nekateri niso videli drugega izhoda kakor, da so se podali nazaj prosliti dela po znanih mazdi in sedaj delajo z roko v roki z nemijakimi delavci. Unijake delavnice ni več in je tudi jako dvomljivo, ako bo vpostavljen po preteklu pogodbe. Podjetniki se že sedaj oskrbujejo z različni delavci iz Atlantic Cityja, kjer jih dobivajo za zelo nizko mezdno.

"Lepo se bile besede, ki jih je pri podpisu one nezmišne pogodbe, da ne smejo delavci postavljati stavkovnih stráž, govorila delavcem kompanija, toda bile so toliko učinkovite, da so organizirani delavci popolnoma brez mašč. 31.

Marka pada in pada.

Koblenc, Nemčija, 15. sept. — Američki vojaki v Porenju zdaj dobe 108 mark za dolar. To pomeni, da je marka zdaj vredna manj ko en cent.

Drobiz

—V Italiji je vlada odpustila vse ženske moči pri državni in občinskih carinskih uradih in jih nadomestila s vojnimi invalidi, ki jim je že davno obljubila lepe lahke službe. — Ali so sedaj vsi invalidi zaposleni?

—Nova postava v Moskvi določa, da ne sme nikdo posedati več kakor enega poslopija nekdanjih dvornih poslopij in je prepovedano vsako kupčevanje s občinskimi poslopiji.

—Velika delavska telyadna zveza se je s Češke razširila po celi Slovaški. K društvom telyadne zveze je pristopilo tudi mnogo Madžarskih delavcev, tako da se po celem ozemlju zelo širi mednarodni duh.

—Delavci nekega podjetja v Stettinu na Nemškem so sklenili delati ob nedeljah ali pa po dve uri več na dan toliko časa, da prihranijo za lokomotivo in jo pošljejo Rusiji.

—Na Bavarskem je bilo aretiranih sedem bivših oficirjev, ki so obdolženi zveze z umorom Matije Erzbergerja.

—Is Berlina se poroča, da se je v Brucku spuntal bataljon avstrijskih vojakov, ki je imel iti proti madžarskim vstašcem v Burgenlandu.

—Irski republikanci so imenovali pet delegatov, ki se bodo pogajali s Anglijo v ponovni konferenci.

—Iz Tokija poročajo, da bo Japonska zahtevala na razorožitveni konferenci v Washingtonu, da Zdržavne države odpravijo vse trdnjave na svojih otokih v Pacifiku.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press).

Importirani pretepači in streli, ki so izgubili službo. Občinski svet v Elizabethtownu je obvestil generala Dicksona, gubernorjevega zastopnika, da so vsi deputirji odpuščeni in valedtega je nevarnost za smirje minila. Organizirani rudarji, ki kopljejo koljevec v omenjenem kraju, so zahtevali odstranitev deputiziranih pretepačev.

Kongres strokovnih unij v Avstraliji je pred kratkim sklenil sklicati paupacificsko konferenco, na katero bodo povabljeni delavske strokovne organizacije vseh dežel, ki meje s Pacifiškim oceanom. Konferenca ima namen, polakati pota in sredstva za preprečevanje vojne na Pacifiku. Delavci v Avstraliji spoznavajo, da je nevarnost vojne na Pacifiku zelo velika, dokler sedanje vlade pacifičnih vlad kontrolirajo ljudstva in njihovo usodo.

V New Orleansu, La., je izbruhnila stavka bombadžnih voznikov, lakhdaleev, nakladaleev, pregledaleev in skladišnih delavcov. Kljub temu, da je zadnje čase nastala cena bombaža, so hoteli bombadžni magnati znižati plačo tem delavcem. Prizadeh je 1500 delavcev.

Čas si šela kapitalisti. Čikaški "Journal of Commerce", dnevnik dikaških velekapitalistov, ima v uvodnem članku svoje pondeljko-ve številke glede položaja v West Virginiji sledeči odstavek: "Neolajna vzgoja delavstva prinese nekoga dne krvavi konflikt. To se mora zgoditi, ko si delavska neolajnost osvoji še nekoliko drugih držav kakor si je osvojila Zapadno Virginijo. Toda družba v splošnem upa, da bodo te države imele gubernorja kakršnega je imel Ohio pred štirideset leti. Ko je oborožena vataja hotela takrat pripraviti državo Ohio ob postavno oblast in v stramotu, je gubernor Tom Young naučil kriminalni element v Cincinnatiju, kaj je veldavstvo zakona. Govoril je s krogami in njegova sola je bila najboljša."

Kralji premoga v West Virginiji, ki so pred par tedni izvali krvavo vojno z rudarji, bi zdaj radi potisli senatno preiskavo v okrajji Mingo. Z. T. Winson, pravni zastopnik lastnikov rudnikov, je brzojavil v sredo senatorju Kenyonu, načelniku preiskovalnega odtseka, da se naj preiskava odloži za toliko časa, da bodo končani sodni procesi proti rudarjem. S tem priznavajo kralji premoga, da jim dela senatna preiskava veliko napotje in da ne marajo, da se izave vsa resnica o razmetih v njihovem črnem kraljevstvu.

Več ko 1200 krojačev, ki izdelujejo ženske obleke, je končalo stavko z zmagov v Philadelphiaji, Pa. Sedemdeset delodajalcev je podpisalo njihove zahteve.

"Prosveta" prinaša zanimive vesti vsak dan. Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveta"?

POTREBUJE

se žena ali dekle za navadna hišna dela. Dober dom in dobra plača. Pokličite Locust 1597-B Bell Phone. Vprašajte za Mrs. Altman, Pittsburgh, Pa.

PROSTI ČAS porabite za učenje angleščine, ki vam bo služila vse pozneje leta. Kupite Angleško-slovenski besednjak. Cena \$5.00. Naročite na naslov:

Dr. F. J. Kern, 62203 St. Clair ave. Cleveland, Ohio.

SLOVENSKI ZDRAVNIK

DR. M. MILOJEVIĆ

proje voljni zdravnik in valedni zdravnik delavne bolnišnice v Gledu na Slavoncu.

627 Wood Street, PITTSBURGH, PA.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 8. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2857-89 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESEK:

Predsednik: Vincenc Colabar, 2857 So. Lawdale Ave., podpredsednik: Anton Hrust, Box 140, Connersburg, Pa., št. 1313 Matthew Turk, tajnik: bolnišniški oddelek Paul Berger, št. blagajnik: John Vozgrih, upravljatelj: glasila Filly Godwin.

POROČNI ODESEK:

John Underwood, predsednik, 408 Hay St., Springfield, Ill., Martin Selanicher, Box 576, Barberton, Ohio, Jan. Kadilak, Box 432, Southton, Pa., Frank Smarsh, 6306 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

OKROŽJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2857-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Anshor, Box 384, Moon Run, Pa., Anton Kadilak, Box 13, Wick Haven, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Kuly, Box 104, Gross, Kasz., in Jugoslav. Leo Kubar, Box 248, Gilbert, Minn., in severozapad.

Nadzorni odbor:

Matt Petrovici, predsednik, 607 E. 14th St., Colliwood, Ohio, Jakob Anshor, 418 Pierce St., Evelyn, Minn., Peter Bernik, 3133 S. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbor:

Vincenc Colabar, John Underwood in Matt Petrovici.

Zdrušitveni odbor:

Predsednik: Frank Alek, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

John Trteli, Box 131, Lawrence, Pa.

John Ovn, 543 Eastwood, Detroit, Mich.

Jan. Shuk, 1101 E. 53rd St., Cleveland, Ohio.

Mary Udvik, 1844 So. Rye Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6203 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": Jaka Zovortak.

POZORI — Korrespondenca s gl. uredniki, ki deluje v glavnem uradu, se vrli tabele VSA FIRMA, ki se nanašajo na vrsto gl. predsednika se pošljeva Predsedništvu S. N. P. J., 2857-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE POMOGE SE NASLOVJE: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2857-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tišajo gl. izvrševalnega odbora in tabele velike se pošljeva Tajništvu S. N. P. J., 2857-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI S BLAGAJNIRSKIM POLJI se pošljejo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2857-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse prišlice glede poizvedev in gl. izvrševalnega odbora se naj pošljejo M. Petrovici, predsedniku bolniškega odbora, 607 E. 14th St., Colliwood, Ohio.

Vsi prispevi na gl. poročni odtok se naj pošljejo na naslov: John Underwood, 408 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse prišlice proti zdravniški glasila se naj pošljejo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2857-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi opti, naslovila, opisi, naročila in opti vse kar je v zvezi s glavnim jednoto, naj se pošljejo na naslov: "Prosveta", 2857-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VASH ENJOE

Rajedatelj. Povest iz življenja slovenskih trpinov v Ameriki. Vesano. Stane s poštino vred \$1.75.

Zakon biogenazije. Vro poučna knjiga, ki pove, kako slabostni človek ponavla v sebi razvoj vseh svojih živalkih in divja. Kdih prednikov. S slikami. Vesano. S poštino vred \$1.50.

Obe knjigi, ki se naručita občasno, za tri dolarje poštine prosto. Naročila sprejema tajnik Književne matice S. N. P. J.: Frank Alek, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. — Adv.

BOGATA, RUDECA KRI

pomenja dobro zdravje. Nuga Tuna je živovito zdravilo za delanje bugate rudece krvi, močna stalna sivec in zdrave močne moči in seno. Uporablja se za vsi trideset let pri tisoč ljudih s polnim uspehom. To je postavljeno iz omih zdravilnih snovi katero detejele vseh vaših delih telusa. Nuga Tuna vam da dober apetit, pomaga prebavi, vradi črva k pravem delovanju, odadi vaš diš, odstrani belino iz jezika, poveča telo, da nove življenje živem in telosu. Naročite steklenico Nuga Tuna le danes v vsaki lekarni, vstavajte nekaj dni in ako ne boste popolnoma zadovoljni s uspehom vrnite steklenico lekarstvu in zahtevajte denar nazaj. Ako vaš lekarur nima Nuga Tuna, indaj na jurnište nabavite ponarede, temveč pošljite naravnost nam svoto \$1.00 in mi vam pošljemo dovolj za en mesec zdravila poštine prosto. National Laboratory, 1018 So. Wash ave., Chicago, Ill.

GROZDJE

Ker mi je več new-yordnov naročilo, da jim presrečim dobera grozdja, sem sklenil, da bom odposlal newyorko in drugo grozdje tudi v druge naselbine.

Kdaj toraj hoče dobiti dobro newyorko ali drugo grozdje po nizki ceni, naj se lakaj oglasi.

Rabim zanimive posameznike ali tordje za zastopnike po raznih naselbinah.

JOSEPH VOGRIC

180 Yeash Ave., New York City

Telefon: Chelsea 9088.

PEKLENSKE STENICE

(Penky Devila Quietna) F. D. Q. je nova iznajdena kemikalija ki uniči stenice, murke, bolhe, in drugi mrčisi in vsake vsako nadaljno življenje ako rabite F. D. Q.

To je pripravljeno od bolnišne, hotelov, leseniških drušb vsuemu ljudstvu kot najbolje sredstvo, ki hitro ekonomično in gotovo uniči vsa vsaka štada na pohištva ali brez vsake merze, ta F. D. Q. tekočena uniči tudi vse zalogo mrčasa.

Ena šče klatija zadostuje za en kvort, uniči milijone stenice, murke, bolhe in drugega mrčasa in vsesuje v štaklji hrizogliko s katero pomaga doneti vsi mrčasi in zalogo.

Prodaja se pri: Fuller Morrison, Humiston Keeling, Peter Van Schaak, Mutual Drug, and Robert Stevenson Drug Companies. (Adv.) Chicago, Illinois.

V JUGOSLAVIJO

Najboljši grad v vsej Štatev. Dovolj dobra kupa. Srečno tako na vodstvu. Vredno preizkušeno. Vse spoznati morate predpoto.

RED STAR LINE

Odpisje vsak teden

Pamel 58-65 North Elvay, New York

FINLAND	Plymouth	1. Oktobr.
ENGLAND	Charleston	15. Oktobr.
SCOTLAND	Antwerpen	22. Oktobr.
LAPLAND		27. Sept.
SAMLAND	Norbury Li.	15. Oktobr.
GOTHLAND	1425. Glanz	22. Sept.

more & more.

AMERICAN LINE

MANCORA (1. Oktobr.)

MONOGLIA (2. Oktobr.)

MINNERANDA (nabaviti v Newbury in Glanzu 22. Sept. Vse črti na Poljsko.)

WHITE STAR

ADRIATIC (15. Oktobr.)

GLYFFIC (Southampton) 24. Sept.

New York in Boston — April

Cretic (25. Oktobr.)

ARABIC (ex-Berlin) 20. Sept.

CANOPIC 30. Sept.

Največji parni v Julo-Evropskih postojavnih.

INTERNATIONAL MERCANTILE MARINE COMPANY

110 Southwark — 1,000,000 ton.

Chicago 14 C. North, West. Pac. Agent, 15 North Dearborn St. in pol lokalnih agentih.

UDOVIKA.

POVEST IZ 18. STOLETJA.

Napisal I. E. Tomić. Poslovenil Stefan Knava.

(Dalje.)

V tem je prihajal k gruči sam vieceban. "V kraj!" so zapovedali častniki iz njegovega spremstva in gosta topla vojakov se je tako razdelila, da je videl vieceban vsa sliko, kakor jo je hotel videti.

Pogled na te ubošce je bil tako grozen, da je tudi viecebana, ki ni bil ravno mehkega srca, zazehlo okoli srca. Ujeti kmetje niso niti z ošesom trenili, temveč so stali kakor živi mrtevci na svojem mestu ter se tresli kakor šiba na vodi.

Vieceban je poklical Krčeliča k sebi. "Amice Krčelič!" Odpetjite te ljudi takoj v Zagreb. Izročite jih španjskemu kaptlanu. Naj jih da vkovati in dobro zastražiti. Dokler se ne vrnem. Hitite, da se še danes vrnete..."

Krčelič je pognal ujetnike pred seboj, kakor njeto živino. Kmetje pa vaseh, koder so šli ujetniki, so na skrivnem gledali ta žalostni prizor, tolkli se na prsa in pošiljali obupen pogled proti nebu.

"Tudi za vas pride dan plačila, ukrutneži!" so govorili z glasom, ki je prikrival grožnjo v sebi.

Vieceban je po Krčeličevem odhodu sklical bojno posvetovanje. Na tem posvetovanju je imel glavno besedo Nikola Matleковиć, ki je služil kakor kapetan pri banovcih, a je bil ravno sedaj na dopustu, ker je imel urediti neke rodbinske stvari. Gospod kapetan in major stanovske vojske je svetloval, da krene močan oddelek konjenice proti Bisagu, kjer se je nahajal Radović s svojimi upornimi kmeti.

Vieceban pa naj bi sledil polagoma temu oddeleku z glavno vojsko. Krčelič naj pa ostane v Bošnjakovini, da ima na uvidi kmete v okolici, a če pride do sile, da jim zabrani pot v Zagreb.

Bojni svet je odobril nasvet izkušnega kapetana Matleковиća. Vieceban je zapovedal Petkoviću, da naj takoj odrine proti Bisagu, in on da pojde polagoma za njim, brž ko se vrne Krčelič iz Zagreba. Vieceban je hotel, da čim preje razdere uporniško gnezdo, in imel je tudi prav, ker so se bili kmetje že zbrali v velikem številu okoli Bisaga ter nameravali napasti Varaždin. In tu ga je prihitel grof Drašković, ki je potokel uporne kmete, ki so krenili proti Varaždinu, glavne krivce obošil in od ostalih, ki so se mu udali, sprejel prisogube.

Podžupan Petkovič je šel zelo oprezno proti Bisagu. Njegovi konjeniki so morali med potjo preiskavati kmečke hiše, gozdove, da bi ne bilo kje uporniških zasad. Do sv. Ivana ni opazil ničesar sumljivega, ali dalje idoč, so videli njegovi ljudje pa tudi on sam, da so cele trope kmetov bežale v hribe ali v gozdove po ravnini.

Ni vedel, kaj naj to pomenja, in naposled je verjel, da beže kmetje pred njegovo silo. Že je hotel zapovedati, da jih naj polove konjeniki, posebno one, ki so bežali po polju v gozdove; a je vendar odnehal od te nakane, prvič zato, ker je moral čim preje priti v Bisag, drugič pa, ker se je bal kmetov, da bi ga mogli lepo izvahiti v kakšno zasad.

V mraku je prišel Petkovič s svojo četo pred Bisag. Stojč pred mestom se je šušil, da je vse mesto razsvetljeno. Po vaseh hišah so gorele luči in skozi odprta okna je prihajalo do njega hrup in veselje.

Okoli mesta je videl pameščenih nekaj kmečkih ljudi, ki so bili gotovo straže. Ni se vdal v tem. Poslal je k tem stražam nekoliko konjenikov vprašati, čegavi so. Konjeniki so se kmalu vrnili ter s njimi nekaj oboroženih stražnikov.

"Kaj je, čegavi so ti ljudje?" je vprašal Petkovič svoje ljudi.

"Mi smo plemiči od sv. Ivana in stražimo proti upornim kmetom."

"A kje so kmetje?" je vprašal Petkovič hitro.

"Boga mi, vaša milost, je odgovoril plemič, "danes zjutraj smo jih pošteno pomeli iz grajvine, razgnali na vse vetrove in vjeli njihovega vodjo Radoviča in mnogo drugih kmetov."

"To je lepo!" je rekel Petkovič, kateremu je bila v resnici po godi vest, ker sedaj ne bo treba njemu, da bi se udaril s kmeti, ki bi ga bili lahko potokli.

"In kje imate ujetnike?" je vprašal Petkovič takoj na to.

"Vsi so dobro zaprti v pivnici!" je pripovedoval plemič. "Pošteno smo jih zvezali in stražimo jih, da ne more nihče uiti."

"To ste pametno napravili," jih je pohvalil Petkovič. "Kdo pa je oni, ki se tako veseli v gradu? Gotovo pijejo."

"Da, vaša milost!" so govorili stražniki. "Dosedaj so pili kmetje, a sedaj pijemo mi, ki smo jih pregnali iz gradu. Le še malo vina je ostalo. Ti kmečki psi, kar ga niso mogli popiti, so ga pa popili, da sta bile dve kleti skoro polni vina. Skoro bi se bil neki pijani kmet utopil v vino."

Petkovičevi konjeniki so se glasno nasmejali. "Pri moji grobni duši... utopil bi bil v vino," je ponovil plemič, "da ga nismo izvelikli in vrgli v mlako pred gradom, kjer sedaj vodo pije."

"Dobro, dobro!" ga je prekinil Petkovič, ki je videl, da so že pričeli zbijati šale. "Povej mi, kdo je vaš vodja, kdo vam zapoveduje?"

"Lepa hvala za vprašanje, vaša milost," je prišel odgovarjati plemič, ki je videl, da njegovo pripovedovanje ne ugaja gospodu podžupanu, "naš komandant je Blaž Celinčič, plemenita kri..."

so pred njimi kmetje. Sreča, da smo pričeli še ob pravem času!"

Gospod major je moral dolgo dolgo časa čakati, da je prišel iz grada vodja plemičev, spremljevan od velike trume kmetov-plemičev.

Blaž Celinčič, plemič od sv. Ivana, je bil visok, plečat mož, dolgih rniha las; šlovec z močno roko in trdno voljo, kar je vzbudilo med kmeti velik ugled.

Stopivši pred podžupana in majorja stanovske vojske, je privzdignil klobuk in vprašal z dostojnostjo:

"Kaj želi vaša milost?"

"Čujem, da ste kmete vgnali iz gradu in ga zauzeli, da ste ujeli mnogo kmetov..."

"Se celo Radoviča imamo," se je pohvalil hitro Celinčič. "Jaz sam sem ga ujel z lastnimi rokami."

"To je lepo! Vedli ste se kakor pravi plemiči", jih je pohvalil Petkovič. "Gotovo dobite lepo nagrado od stanov. Gospod vieceban bo zelo zadovoljen z vami. V kratkem pride sam semkaj."

"Sem v Bisag?" je vprašal Celinčič, kakor da bi mu ne bilo pogodi.

"Da, sem!" je rekel Petkovič. "To sem hotel ravno povedati, ker se vieceban s svojimi častniki naseli v gradu, in treba je, da vaši ljudje čim preje odidejo iz njega."

Celinčič je dobro razumel Petkoviča. Sedaj, ko so oni mesto viecebana obračunal s kmeti; morejo kamor hočejo, a vojska z viecebanom bo žela sadove njihove hrabrosti.

To ni bilo nikakor po volji Celinčiču in tovarišem, a vedeli so, da se morajo pokoriti viecebanu. Celinčič je dal izprazniti grad, kar so hitro storili, odnesli s seboj vina, kolikor se ga je dalo odnesti v malih sodčkih, ki so jih imeli seboj. Drugega ni bilo nič, da bi odnesli, ker so bili že kmetje odnesli.

Drugi dan je prišel vieceban z vojsko v Bisag, odkoder je dal poročati stanovskemu direktoriju; da je s pomočjo svetivanskih plemičev razgnal glavno četo upornikov, da bo sedaj na vse strani preganjal kmete, jih lovil in sodil po zakonih kraljevine.

Slavni direktorij je bil zelo vzradoščen na viecebanovi energiji in ga je sili, na še odločnejše postopanje. Predsednik direktorija, Ivan Bužan je odpisal viecebanu, naj samo seka, kolje, rop, ubija ter da se spomni tudi njih. Tako se je tudi zgodilo. Močni prehoti oddelki in konjenice so odšli proti Kalniku in Lonji za kmeti, ki so se bili spustili v beg. Preplašeni so pustili doma žene, otroke in starce, samo da bi si rešili življenja. Kar so ugrabili plemiči, so pustili doma za plen stanovski vojski. Ta je ropala in plenila vse, kar ji je le prišlo pod roko: voli, krave, oves, konje, svinje, vino, žito, z eno besedo — vse! Ni se pazilo, kaj je kmetovo, kaj je bilo ugrabljeno plemičem, kar bi se jim moralo vrniti. Vojski, poslani proti Križevcem, so oplenili posestvo jezuitov Tkalec ter odgnali lepo njihovo živino v Zagreb, kjer so plen delili. Sam podžupan Rafaž je moral gledati, kako so gnali njegovo živino, ki so jo uporni kmetje ugrabili v Ravni ter si jo razdelili med seboj.

Razuzdano in besno je plenila vojska po hipornih krajih. Ker niso imele kaj jesti, so matere skakale z otroci v vodo, ali pa so samo otroke vajo metale v mnenju, da je bolje, da umrjejo, nego da trpe kakor one same.

Med kmeti so bili tudi izdajice, ki so vojski — samo da se sami izvlečejo iz škripeev — kazali, kje se nahajajo skrivajšča upornih kmetov, ki so jih lovili po gozdech, obešali, ali jih mučili, ali so jih pa gnali v velikih trumah v ječe v Zagreb, Varaždin in Križevce. Kraji od Kalnika in dalje do Vrbovca in Lonje so bili apremenjani v kratkem času v pušč. Ni bilo več živoga bitja, razven viecebanove vojske, ki je še vedno ropala in požigala. Še le takrat, ko so izprevideli, da ni nič več za plenjenje, so se vrnili, z viecebanom na čelu, v Zagreb, kjer so jih vsprejeli kakor rešitelje in zmagovalce.

V samostanu bratov Pavlinov v Križevcih so ravno sedeli redovniki pri večerji, ko je nekdo močno pozvonil pri zaprtih vratih. To je bilo nekaj nenavadnega za samostan in kmalu je prišel vratar v jedilnico ter šepnil predstojniku nekaj besed, na kar je le-ta, iznenaden, odšel na hodnik.

Na hodniku je stal človek drhteč, od mraza in vznemirjenja.

"Kaj, vi ste tu, plemeniti gospod!" je rekel vznemirjen predstojnik. "Kaj se je vam zgodilo?"

"Zasledujejo me, kakor psi ranjeno zver," je odgovoril Stjepko Damjanič. "Vieceban sumi, da sem držal s kmeti in me preganja, da sem komaj utekel njegovim vojakov."

"Pa kako da ste pričeli semkaj? Ali ne veste, da s tem izpostavljate naš samostan v nevarnost? Ako izve to vieceban..."

"Sila kola lomi," je odgovoril Damjanič na to. "Ugledni meščani so mi pomagali, da sem prišel v mesto in sedaj sem tu. Vi mi morate dati zavetišče!"

"S kakšno pravico zahtevate to od nas?" se je razjezil predstojnik. "Veste, da vas preganjajo."

"Ne bo zastoj!" je rekel Damjanič tiho. "Nadejam se, da se srečno izkopljem iz te zagate in potem vam zapišem vse premoženje, ki vam pripade po moji smrti."

Predstojnik se je malo zamislil. "Samo, da ne bi naš red imel sitnosti pri tem," je rekel predstojnik. "Rad vam bi pomagal, a kako? Svetujte mi!"

"Preobrite me v fratra!"

(Dalje prihodnjij.)

Zadovoljnost v sedanjih družbi.

Kdo je dandanes zadovoljen na svetu?

Ako bi ljudje odkritosrežno govorili in če bi dali to vprašanje na splošno glasovanje, bi izvedeli, da jih je, posebno v civilizirani družbi komaj kakšna majhna peščica, ki ne bi bili prepričani, da imajo pravico za kakršnekoli pritožbo. Med takozvanimi divjaki bi dobili še razmeroma več zadovoljnih ljudi. Ali kdo bi si želel živeti tako, kakor žive Eskimovci, Patagonci ali Papuanci?

Zadovoljnost takih ljudi je utemeljena v njihovem neznanju; čim nanese slučaj, da spoznajo kakšno novo življensko sredstvo, ki jim je bilo dotlej neznano, se zbudi v njih tudi želja po njem. Pokažite avstralskemu črncu na kakšnem polineškem otoku puško in počuče ga, iz kakšne daljave se z njo lahko strelja, pa jo bo takoj hotel imeti.

Tudi v takozvanem civiliziranem svetu je zadovoljnost, kjer sploti ti, večinoma spojena z nevednostjo ali pa s slaboumnostjo. Čim manj človek ve in zna, tem manjšo so njegove potrebe.

Sicer pa ni nič nepretiranega, če se pravi, da je ves sedanj svet nezadovoljen. Tudi oni, ki stoje na vrhuncih življenja, niso izjema.

Evropski monarhi, kolikor jih je še ostalo, so gotovo velike glave. Toda kdor bi jim mogel pogledati v srce, bi opazil strah in trepet in težke dvome; kakor igralci na odru morajo nastopiti; Na obrazih morajo kazati neomahljivo zaupanje v moč in zmage "svojih" armad, v duši pa trepetajo, ker je usoda na boljše kakor kartaška sreča. In poraz na vojni pomeni lahko izgubo trona in kronske.

Velekapitalisti so še večja gospoda. Ali najbogatejšim milijarderjem povzročajo zdaj konkurenca jezo, zdaj jih raztogoti vest, da štrajkuje delavci; zdaj kakšna borzna špekulacija.

Še sveta mati cerkev, ki venomer pridiga zadovoljnost, je nezadovoljna, pa naj bo že katoliška, interanska, presbiterianska ali pravoslavna. Velik vpliv ima v državi; ali rada bi neomejeno vladala. Veliko je njeno bogastvo, ali rada bi imela vse v svoji malhi. Baeki ji verjamejo vsi, ali čreda se ji zdaj prepuhava. Vskovrstne privilegije uživa; ali izmisli si zna še vsak dan nove, ki jih še nima.

Od spodaj do zgoraj lahko prebrskamo vse, pa ne bomo našli tiste zlate zadovoljnosti, o kateri pojo sentimentalne pesmi.

Da ne more biti delavsko ljudstvo zadovoljno, je pač najbolj razumljivo. Če imajo drugi dva tri razloge za nezadovoljnost jih imajo delavci na mernike. In če se med njimi najde bela vrana, ki se vendar postavlja z zadovoljnostjo, lahko stavite, da ima slamo v glavi ali pa skisane možgane.

Iz te vsestranske nezadovoljnosti izhaja tudi tisti duševni kaos, v katerem brede sedanj svet, tisti nervozni nepokoj, ki ni znamenje zdrave, žilave delavnosti, ampak neveselo bolehanje. Otdod prihaja tudi stremljenje po opajanju, ki ga najde eden v smrdljivem žganju, drugi v šumnih orgijah, tretji v lukurioznih, ampak nezmisljivih zabavah.

Splošna, vse prevajajoča, vse razjedajoča, vse harmonijo ovirajoča, vse lepoto omeđujoča nezadovoljnost daje pečat sedanjemu svetu.

Če smo vsi nezadovoljni, ne bi li bilo logično, da bi vsi skupno poiskali nov temelj, novo obliko življenja, novo družbo, ki bi nam mogla dati več zadovoljnosti?

Ali kadar prihaja socializem, da bi odpravil glavne vzroke nezadovoljnosti, da bi uravnal materialne razmere in rešil človeštvo najzopernejše skrbi za vsakdanji kruh ter na ta način omogočil duševnejše življenje, tedaj je sedanja družba naenkrat nedotakljiva, sveta, in naš svet je tako dober, da ne more biti boljše.

Le tisti, ki morajo prenašati najhujše, najobčutnejše in najsurovejše trpljenje, morejo imeti dovolj poguma in volje, da se ga otrasejo. Zato more najti socializem le v delavskem razredu

voy pravi dopi; samo delavstvo more biti osvoboditelj človeškega rodu.

Nervozno, občutljivo ženo.

Kd trpe na bolečinah v križu, v boki ali na straneh, na senzaciji, ki jih človek k tomu in dahu v oprednem letasu leto, na glavoobrnjenih neredu pri naravnih funkcijah, dober odgovor, to vzamejo

Severa's Regulator

(Severa's Regulator). Priporočen je za odpravljanje tistih posebnih lastnosti naravne in hirani, ki so jim podvržene ženske. Dobite ga pri svojem lekarju to danes. Cena \$1.25.

BAKRENE KOTLE.

Van Buren Street, New York, N.Y.

VICTORIA SUPPLY CO.,

654 Marston Bldg., New York

JUGOSLOVANI

Denar

EMIL KISS, bankir, 122 Broad Ave., New York.

DR. J. V. GRAHEK

EDRAVNIK.

Uradne ure so: 10:00 zjutraj do 3:30 popoldna.

642 E. Ohio Street

Telefon Cedar 2388

H. S. PITTSBURGH, PA.

VAŽNO NAZGANILO.

Anton Zbašnjik, Slovenski javni notar, Corner 48th and Butler Sts., Pittsburgh, Pa.

DVE LETI DELA IN USPEHA

1919-1921.

Ob nastopu meseca avgusta je imela tvrdka ZAKRAJŠEK & ČESARK za seboj dve leti trdega dela in pa tudi uspeha.

Okrog 1. avgusta 1919 je njen ustanovitelj Leo Zakrajšek prišel v New York iz Milwaukee, Wis., sam si izposloval potrebna zastopstva, odprl urad in se lotil dela z zaviranimi rokavi v zavesti, da tčine in počteno in vstrajno delo mora primesti uspeh.

V teku dveh let je ta tvrdka odpremila v Evropo nad petnajst sto potnikov, nad petsto potnikov je prišlo z njenim posredovanjem iz starega kraja in blizu tristotisoč dolarjev je bilo poslanih skozi njo.

V dveh letih je iz skromne potniške pisarne postalo bančno podjetje, ki posluje pod državnim nadzorstvom in ima svojo direktno zvezo s Ljubljano, Mariborom, Zagrebom, Tratom in Dunajem.

Za tako lepi rekord bodi v prvi vrsti izročena zahvala številnim prijateljem in zagovornikom.

Na podlagi dosedanjih pridobitev pa je ta tvrdka danes bolj kakor kdaj poprej v stanu biti na službo onim, ki:

ki potujejo v domovino,

ki žele dobiti svojce iz starega kraja ter onim,

ki hočejo poslati denar v stari kraj, kakor tudi onim,

ki imajo kake druge posle s stari krajem.

Za vsa nadaljna pojasnila se obrnite na:

ZAKRAJŠEK & ČESARK

Slovenska banka

70-9th Ave., New York City.

Zanesljivo in hitro

poskrbuje denarna izplačila in stari domovini in opravlja druge bančne posle

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Bojaki, poslužujte se v vseh zadevah to slovenske banke, ki je pod stalnim nadzorstvom državnega sveta in ima za varstvo \$100,000.00 glavnice in \$60,000.00 rezervnega zaklada.

Za FRANK SAKSER STATE BANK Frank Sakser, predsednik.

POSESTVO NA PRODAJ.

Prodaja 7 sobna hiša, ena stavbinska lota, 2 in 1/4 akra zemlje. Dalje se prodaja ena krava, 30 kokoši, in 3 tone senu. Hiša stoji pri glavni cesti in v hiši je plin za razsvetljavo in kuhanje. V kuhinji je deževna voda, pitna voda pa pri hiši. Veliki hlevi za kokoši, za kravo in prostor za seno. Ugodna prilika za promerjara, ker se gre lahko k več promerjorom delati. Za daljša pojasnila se obrnite osebno ali pisмено na:

ANTON KNAUS, R. R. 1, Venetia, Pa. (Washington Co.) (Adv.)

CUNARD-ANCHOR

V Jugoslavije, Ogrsko, Rumunsko in Holandijo, mimo Trsta, Koba ali Dubrovnika.

CALABRIA Okt. 13

PANONIA Okt. 23

ITALIA Okt. 29

Volnja Stano:

Z parnikom Calabria in Italia \$103.00

Z parnikom Panonia \$110.00

Volaj davak \$5.00 več.

Berezgarija Sept. 22

Aquitania Okt. 4

FRENCH LINE

DIREKTVNA SLUŽBA V

JUGOSLAVIJO

preko Havre

v velikim parnikih na 2 in 3 vjake

TOURNAINE Sept. 17

LEOPOLDINA Sept. 17

FRANCE Sept. 21

LAFAYETTE Sept. 26

Za družine nudimo lahorne ugodnosti tretjega razreda - kabine z dvema, štirimi, šestimi in osmimi posteljami. Vsi taki potniki bodo došli isti lahorne službe in hrane, vsaki katere je znaša Francoska lra.

Za nadalje informacije vprašajte pri ločalih agentih FRENCH LINE